

[Citát: J. L. Hromádka, Křesťanství v myšlení a životě]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1966](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1966](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: nedatováno, podle zařazení v sešitě zřejmě listopad 1966

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: nedatováno, podle zařazení v sešitě zřejmě listopad 1966

„Problém reformační theologie je po mém názoru dosud nejtěžší a nesložitější otázkou v oblasti křesťanského myšlení. Neboť ku podstatě theologie patří kladný vztah k tzv. přirozenému a rozumovému poznání Boha. Může však reformace uznávat přirozené poznání Boha, když celou svou povahou se vzpírá názoru, že lze Boha poznat na cestě theoretické úvahy a rozumového zkoumání věcí? Když smysl reformační víry záleží ve vědomí, že Boha lze poznat jen v napjatém svědomí, které pokořeno Božím slovem a probuzeno Boží láskou pořád bojuje o pravý vztah k bližnímu a ke světu? Může mít reformace svou filosofii? Není jen autoritativním biblicismem?

Obtíž těchto otázek tkví také v tom, že reformace neznala filosofie, která by byla adekvátní jejímu vnitřnímu obsahu. ... Reformace, zdá se, nevěří rozumovým pojmům a neuznává vnitřní, imanentní nutnosti, rozumové zdůvodnitelnosti víry a náboženského myšlení. ... Je patrné, jak snadno vznikl názor, že reformace je zhumanisováním, zpragmatizováním, odtheologisováním a oddogmatizováním víry.

Ale je to jen dojem. Reformace se nikdy nevzdala kladného vztahu k myšlenkovému zpracování víry, ovšem s výhradou, že tím nebude zastřen poslední důvod víry a spasení v Boží milosti. Ale protože neměla adekvátní filosofie, nabídla se brzy scholastická filosofie za její pomocnici.

Calvinův systém theologický, jeho *Institutio christianae religionis*... Je to vůbec nejbibličtější dílo theologické, které kdy bylo v dějinách křesťanských napsáno... Leč Calvin nepodepírá své soustavy podrobným noetickým a filosofickým rozbořem okrajových principů theologických a netvoří reformační filosofie, která by byla protivahou filosofie scholastické.

V dějinách filosofie není reformace zaznamenána jako zvlášť plodná kapitola. V myšlení reformačním byly sice předpoklady pro novou koncepci filosofickou, podstatně odlišnou od filosofie antické i středověké; reformační víra dává náměty a směr k nové metafysice vskutku křesťanské. Biblická koncepce Boha, člověka a světa čekala od počátku dějin křesťanských na své filosofické zpracování, ale nedošlo k tomu. Křesťanství zvítězilo v dogmatě a ve víře v církvi nad antickou spekulací a metafysikou, ale ve vlastním myšlení filosofickém a theologickém používalo stále filosofických a metafysických principů antických... Reformace znamená očistu evangelia, ale filosoficky nezdolala starých motivů myšlenkových. Proto se duch staré metafysiky vrací i do protestantské theologie. ...

Problém reformační filosofie je dnes základní otázkou protestantské theologie. Po mém názoru není tento problém dosud vyřešen a podrobně propracován. Mnoho bylo vykonáno a mnoho kamenů ke stavbě připraveno, ale velká práce je ještě před námi.

(JLH, *Křesťanství v myšl. a životě*, 1931, str. 403–407)

661101|nedatováno, podle zařazení v sešitě zřejmě listopad 1966